

Viborg Kommune
Børnehuset Prinsen

PÆDAGOGISK LÆREPLAN 0-2 ÅR

Hjernen&Hjertet

RAMBOLL

Indholdsfortegnelse

1 INDLEDNING	3
1.1 Indledning	3
1.2 Værdier	4
1.3 Pædagogiske principper	6
1.4 Læringsforståelse	6
2 GENERELLE RAMMER FOR ARBEJDET MED DE PÆDAGOGISKE LÆREPLANSTEMAER	9
2.1 DE OVERORDNEDE LÆRINGSMÅL	9
2.2 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR BØRN MED SÆRLIGE BEHOV	10
2.3 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR METODER OG AKTIVITETER TIL INKLUSION	11
2.4 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR SPROGINDSATSEN	12
2.5 ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG	12
2.6 METODER OG AKTIVITETER I ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG	13
3 PRIORITERING, DOKUMENTATION OG EVALUERING AF ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	14
3.1 FAKTA OM INSTITUTIONEN	14
3.2 PRIORITERING - LÆREPLANER	14
3.3 VÆRKTØJER TIL DOKUMENTATION	15
3.4 METODER TIL EVALUERING	15
3.5 DAGTILBUDETS ANVENDELSE AF EVALUERING TIL UDVIKLING AF DEN PÆDAGOGISKE PRAKSIS	15
4 MÅLSÆTNINGER FOR DE ENKELTE LÆREPLANSTEMAER	17
4.1 ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING	17
4.2 SOCIALE KOMPETENCER	18
4.3 SPROGLIG UDVIKLING	19
4.4 KROP OG BEVÆGELSE	20
4.5 NATUR OG NATURFÆNOMENER	21
4.6 KULTURELLE UDTRYKSFORMER OG VÆRDIER	22
5 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ SOM EN INTEGRERET DEL AF DET PÆDAGOGISKE ARBEJDE	24
5.1 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ	24
5.2 ARBEJDET MED BØRNEMILJØVURDERINGER	25
6 AFSLUTNING	26

1 INDLEDNING

1.1 Indledning

Kommunens fastsatte indledning

Den pædagogiske læreplan skal ses som et arbejdsredskab til at kvalificere og dokumentere 0-6-åriges læring og udvikling. Vi har i Viborg Kommunes Dagtilbud særlig fokus på de læringsmiljøer, vi tilbyder børnene. Læreplanen skal sikre, at børnenes trivsel, udvikling og læring er i fokus, så børnene i samarbejde med forældre bliver rustet til at mestre de udfordringer, de møder. Læreplanen skal bruges som et dagligt, pædagogisk redskab til planlægning, refleksion, evaluering og dermed til udvikling af kvaliteten i de læringsmiljøer, vi tilbyder børnene.

I Dagtilbud i Viborg Kommune rettes blikket mod kerneopgaven – opgaven vi løser sammen til gavn for barnet. Når vi udarbejder den pædagogiske læreplan, skal vi have forståelse for kerneopgaven, og bevidstheden om, hvordan vi sammen løser opgaven, skal være indeholdt i de opstillede mål og tiltag.

Ledelsen bør sikre, at bestyrelsen får forelagt det arbejde, som ledelse og personale foretager i forbindelse med udarbejdelsen, godkendelsen, evalueringen og opfølgningen af den pædagogiske læreplan.

Denne pædagogiske læreplan er gældende for perioden 2017 til 2018.

Dagtilbuddets indledning

Du sidder nu med Børnehuset Prinsens pædagogiske læreplan i hånden. Den pædagogiske læreplan er der, hvor vi som dagtilbud sammen med forældrebestyrelsen sætter mål for den kommende periode. Den pædagogiske læreplan skal sikre, at børnenes trivsel, udvikling og læring er i fokus, så børnene i samarbejde med forældrene bliver rustet til at mestre de udfordringer, de møder.

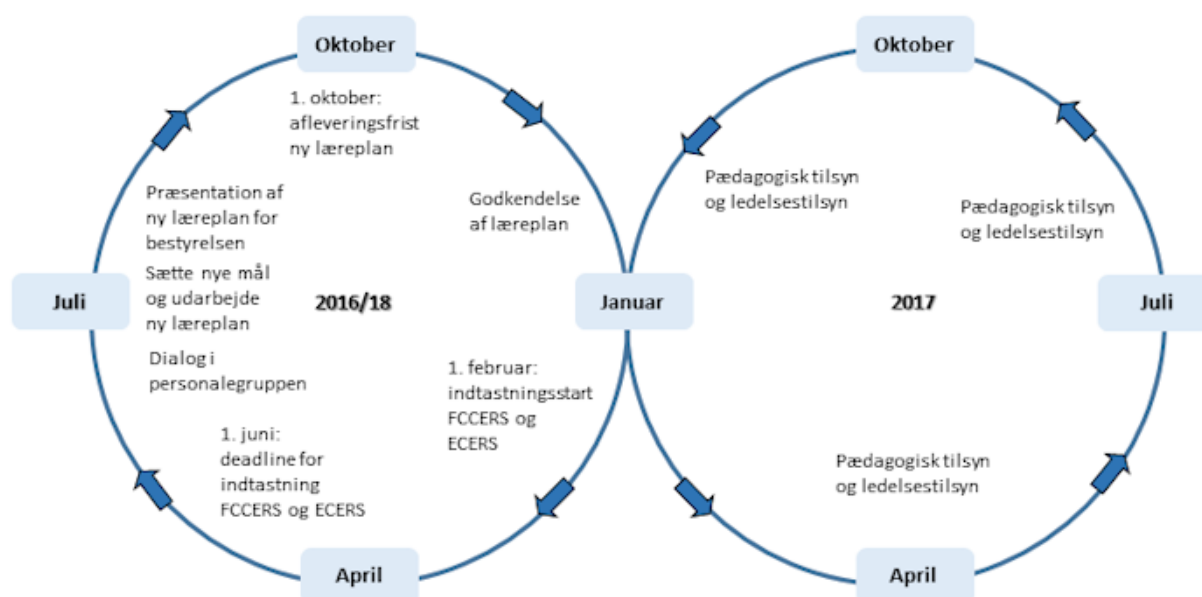
Læreplanen beskriver, hvordan vi opfylder målene, samt hvordan vi i Børnehuset Prinsen tager udgangspunkt i vores pædagogiske læreplan, når vi arbejder med børns trivsel, udvikling og læring igennem hele barnets dag. Vi anvender læreplanen, som et dagligt pædagogisk redskab til planlægning, refleksion, evaluering og til udvikling af kvaliteten i de forskellige læringsmiljøer, vi tilbyder børnene.

I Børnehuset Prinsen arbejder vi ud fra Viborg Kommunes overordnede værdier: MANGFOLDIGHED - ORDENTLIGHED - DYGTIGHED - MOD.

Vi arbejder med kerneopgaven - en opgave vi løser sammen til gavn for barnet og sammen med forældrene. Vores kerneopgave i Prinsen er: Sammen understøtter vi børnenes trivsel og læring, og det gør vi i samarbejde med forældrene.

Vi arbejder med en ressourcefokuseret og anerkendende tilgang til alle børn, samt anvender Marte Meo principperne. Det er en metode til at analysere samspillet og efterfølgende styrke ressourcerne hos barnet / børnene og skabe bevidsthed hos det pædagogiske personale i forhold til egen pædagogisk praksis.

Illustration 1

1.2 Værdier

Kommunens fastsatte værdier

Værdisættet fra "Lys i øjnene" udgør det fælles grundlag for arbejdet med børn i Viborg Kommune:

- Ethvert barn er unikt og kompetent og skal mødes som sådan.
- Børn deltager aktivt i sunde fællesskaber. Derfor vil vi skabe sammenhæng og helhed i børns liv.
- Børn er forældrenes ansvar. Derfor samarbejder vi med forældrene om deres børns udvikling og trivsel.
- Børn møder engagerede og faglig kompetente voksne. Derfor anvender vi den viden, der virker.
- Alle arbejder målrettet med en sundhedsfremmende, forebyggende og tidlig indsats. Derfor har vi særligt fokus på det brede tværfaglige samarbejde i nærmiljøet.

Derudover er "Det Strategiske Hus" Viborg Kommunes samlede vision, mission og strategi for dagtilbud. Vi vil:

- Være anerkendende og fokusere på børnenes ressourcer.
- Understøtte læring i børnefællesskaber.

Dagtilbuddets værdier

Vores børnesyn i Børnehuset Prinsen er: Barnet fødes som et socialt væsen, hvor udvikling sker i samspil med andre. Børn skal lyttes til, ses og forstås så nuancerede som de er.

Børn skal være medkonstruktører og medaktører i eget liv og vores fælles kultur. Barnet har ret til medbestemmelse i de områder, der er vigtige og relevante for barnet på dets udviklingsniveau. Barnet udvikler sig bedst gennem positivt samvær, hvor der grundlæggende fokuseres på dets potentialer, ressourcer og kompetencer.

Det betyder, at vi i Prinsen møder alle børn anerkendende, og ser det enkelte barn som unikt og kompetent. For at give alle børn lige muligheder, møder vi dem forskelligt. Vi tager hensyn til barnets alder, køn og personlighed.

Vi har fokus på, at børnene bliver livsduelige og kan indgå i sociale fællesskaber. Vi arbejder med at styrke børnenes relationer, fællesskaber samt venskaber mellem børnene igennem kommunikation, leg og anden kreativ udfoldelse.

De personlige og sociale kompetencer skal sammen med de faglige kompetencer ruste børn og unge til trivsel i forbindelse med opvækst, uddannelse og arbejdsliv. Derfor er det vigtigt, at børnene møder voksne, som både er fagligt dygtige, troværdige, engagerede og anerkendende.

Det gælder i samværet med børnene, i samarbejdet med forældrene og i personalegruppen. Disse værdier vil være at finde som en rød tråd gennem vores pædagogiske læreplan.

Vores vision i Børnehuset Prinsen er: "I samarbejde med forældrene giver vi barnet den bedste start på livet" og vores værdier som er: Anerkendelse - Troværdighed - Engagement.

Visionen og værdierne anvendes aktivt i vores daglige praksis.

I vores hverdag lægger vi stor vægt på, at forældresamarbejdet fungerer bedst, når det er baseret på dialog – åbenhed – respekt og med disse værdier møder vi forældrene i Prinsen. Vi har et tæt samarbejde med vores forældre omkring det enkelte barns trivsel og udvikling. Ressourcerne skal findes hos både det enkelte barn og i personkredsen omkring barnet. Familien og netværket omkring barnet er som udgangspunkt en ressource, og det er afgørende for indsatsen at kende familiens og netværkets potentialer.

Vi arbejder ud fra en tidlig inddragelse og tidlig indsats sammen med forældrene, så vi kan lave en ressourcefokuseret indsats for det enkelte barn både i børnehuset og hjemme.

Vores erfaring er, at ved at inddrage forældrene så tidligt som muligt og i tæt samarbejde omkring barnet, kan vi sammen hjælpe barnet.

I Børnehuset Prinsen er der valgt et forældreråd, som støtter op om børnehuset i dagligdagen og ved arrangementer i løbet af året. Derudover er der valgt en repræsentant til områdebestyrelsen.

Vi er et åbent hus, hvor forældrene altid er velkomne til at komme på besøg og deltage i hverdagen sammen med deres barn. Vi værdsætter forældrenes bidrag, og ser det som en styrke for barnets trivsel og udvikling.

1.3 Pædagogiske principper

Kommunens fastsatte pædagogiske principper

1. Princip: Det pædagogiske arbejde skal tilrettelægges, så det enkelte barn sikres den bedst mulige udvikling og læring i hele dets hverdag.
2. Princip: Der skal være fokus på at skabe de bedst mulige læringsmiljøer, hvor der tages hensyn til barnets perspektiv og det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.
3. Princip: De professionelle guider alle børn i forhold til at opleve værdien af fællesskab.
4. Princip: Dialog og samarbejde med forældre og netværk er en naturlig del af arbejdet med at sikre børns trivsel og læring.
5. Princip: Der fremmes en kultur, hvor arbejdet med IT er en naturlig del af det daglige arbejde.

Dagtilbuddets principper

1. Princip: I Børnehuset Prinsen møder vi alle børn anerkendende og ser det enkelte barn som unikt og kompetent. For at give alle børn lige muligheder, møder vi dem forskelligt. Vi tager hensyn til barnets alder, køn og personlighed.
2. Princip: I Børnehuset inddrager vi børnenes perspektiver i arbejdet med de pædagogiske læreplaner.
3. Princip: Vi tager udgangspunkt i vores pædagogiske læreplan og de 6 læreplanstemaer, hvor vi arbejder med det enkelte barns udvikling, læring og trivsel samt styrker barnets relationer, så det får mulighed for deltagelse i børnefællesskaber.
4. Princip: I vores hverdag fungerer forældresamarbejdet bedst, når det er baseret på dialog – åbenhed – respekt og med disse værdier møder vi forældrene. Vi har et tæt samarbejde med vores forældre omkring det enkelte barns trivsel og udvikling. Vi arbejder ud fra en tidlig inddragelse og tidlig indsats sammen med forældrene, så vi kan lave en ressourcefokuseret indsats for det enkelte barn både i Børnehuset og hjemme.
5. Princip: I Børnehuset Prinsen inddrager vi i læreplansarbejdet de digitale medier/Ipads sammen med børnene.

1.4 Læringsforståelse

Kommunens fastsatte læringsforståelse

Jf. "Læreplaner og pædagogisk praksis - En vejledning til det pædagogiske personale i Dagtilbud":

Tidlig læring er centralt for udvikling af børns potentialer og kompetencer. Oplevelsen af tryghed og tillid er de bedste betingelser for læring og udvikling. Tilknytningen er af stor betydning for børns udviklings- og læringsprocesser.

Læring handler om dannelse og udvikling og er en forandringsproces, der fremmer tilegnelsen af nye kompetencer. Det er en proces, hvor barnet omformer og udvikler sin viden, forståelse og færdigheder.

Begreberne læring og udvikling går hånd i hånd. Barnet lærer, når det udvikler sig og udvikler sig, når det lærer. Begrebet læring kan også være et synonym for socialisering og/eller dannelse og knytter sig til barnets refleksion, handlinger og identitet.

En af de grundlæggende tanker bag den pædagogiske læreplan er, at hvert barn er medskabere af sin egen læring – en læring, som personalet skal støtte, guide og udfordre, hvad enten der er tale om planlagte aktiviteter eller spontant opståede situationer. Derfor har hele læringsmiljøet en betydning for børnenes udvikling og læring.

Ved læringsmiljø forstås bredt dagtilbuddets kultur og atmosfære, personalets rolle, de fysiske rammer, organiseringen og de metoder, der bliver brugt i de enkelte dagtilbud til at fremme børnenes læring.

Man kan også sige, at læring på en gang foregår i et spændingsfelt mellem det kognitive, psykodynamiske og samfundsmæssige – altså mellem barnets erkendelse, mestring, motivation, følelser og omgivelserne.

Dagtilbuddets læringsforståelse

I vores lærings- og børnesyn i Børnehuset Prinsen ser vi det enkelte barn som værende "medfødt kompetent" med egen individualitet og personlighed, og tager udgangspunkt i de enkelte børns ressourcer, således barnet føler sig mødt og forstået. Børnene og deres kompetencer skal ikke formes, men opdages, kendes, erkendes, anerkendes og bekræftes.

Det pædagogiske personale skal gennem faglig og pædagogiske metoder, refleksioner, overvejelser finde ud af, hvad børnene kan nu, og hvad de kan på længere sigt i den nærmeste zone for udvikling. De voksne går foran, ved siden af eller bagved barnet.

I børnehuset Prinsen sker børns læring gennem en vekselvirkning mellem tilrettelagte aktiviteter og egne spontane oplevelser og leg. Læring er en dynamisk proces, der foregår i samspil med det eller dem der omgiver barnet. Vi giver børnene løbende "kærlige" skub, således de udvikler sig, og lærer nyt. Vi stiller passende krav i hverdagen til vores børn, så alle kan indgå i et fællesskab. Det pædagogiske personale tager ansvar for relationen ved at se, lytte, bekræfte barnet - anerkende barnets følelser, samt støtte barnet i at indgå i sociale fællesskaber.

Derudover tilrettelægger og tilbyder vi børnene flere differentierede læringsmiljøer / børnefællesskaber, de kan indgå i i løbet af en dag, f.eks. forskellige læringsmiljøer, aktiviteter, til samling, små fordybelses grupper mm.

Vi giver også børnene mulighed for at tilegne sig og få ny viden og udfordringer. Børnene bliver udfordret, får mulighed for leg og fordybelse og i at indgå i flere forskellige relationer, da barnet udvikler sig og lærer i de sociale fællesskaber. I relationerne afprøver børnene deres måde at være sammen på, og i leg og aktiviteter øver de sig på at forstå den verden, de selv er en del af.

Illustration 2

	Børn har ringe indflydelse på form og indhold	Børnene har høj indflydelse på form og indhold
De voksne har høj grad af indflydelse på indhold og form	1. Læringsrum Voksenskabt læring. Den voksne går foran barnet. Den voksne har sat et bestemt indhold på programmet. Børnene skal lære noget bestemt.	2. Læringsrum Voksenstøttet læring. Den voksne går ved siden af barnet. Den voksne støtter og udvikler sammen med børnene. Børnenes medbestemmelse er medtænkt i projekter og aktiviteter. F.eks. følge børnenes spor.
De voksne har lav grad af indflydelse på indhold og form		3. Læringsrum Leg og spontane oplevelser. Den voksne går bag ved barnet. Den voksne skaber muligheder og udfordringer gennem tilrettelæggelse af et miljø for leg og læring. De pædagogiske handlinger ligger underforstået i miljøet. F.eks. ved overvejelser over legepladsens indretning.

Fig 1: De tre læringsrum (Basil Bernstein 2001)

2 GENERELLE RAMMER FOR ARBEJDET MED DE PÆDAGOGISKE LÆREPLANSTEMAER

2.1 DE OVERORDNEDE LÆRINGSMÅL

Kommunens fastsatte overordnede læringsmål:

For at børnene kan mestre eget liv og bliver robuste, har det jf. "Læreplaner og pædagogisk praksis - En vejledning til det pædagogiske personale i Dagtilbud" betydning, at:

- de professionelle gennem fællesskabet giver børnene mulighed for at lære at samarbejde og være en del af et struktureret og ustruktureret samvær
- de professionelle giver børnene mulighed for, at de kan mærke sig selv, sætte ord på følelser og behov
- de professionelle giver børnene mulighed for at tænke over egne handlinger og have omtanke for andre.

Disse almene kompetencer bliver udviklet i læringsmiljøer, hvor børn og voksne er sammen om aktiviteter, der stimulerer barnets sprog, motorik, viden om natur og naturfænomener samt kunst og kultur.

Jf. "Lys i øjnene" er det Byrådets mål:

- at børn bliver så dygtige, som de kan, trives og bliver livsduelige voksne. Det gør vi ved at inddrage og aktivere børnene i læringsprocessen og lade dem anskueliggøre den
- at børn, forældre og professionelle indgår i et forpligtende samarbejde. Det gør vi bl.a. ved at sætte ind på sprogområdet og herunder yde en særlig indsats for familier med flere sprog

Dagtilbuddets overordnede læringsmål:

I Børnehuset Prinsen arbejder det pædagogisk personale med at tilrettelægge rammerne omkring børnene gennem faglige pædagogiske metoder, overvejelser og refleksioner i forhold til, hvad børnene kan mestre, og hvad de skal mestre på længere sigt i den nærmeste zone for udvikling, samtidig med at den voksne støtter op omkring barnets læring og udvikling.

De fysiske rammer er en vigtig del af læringsmiljøet, og vi har valgt at lave inspirerende læringsmiljøer, som kan inspirere børnenes interesser, og hvor der samtidig skabes mulighed for fordybelse, tilegnelse af viden, inspiration og udfordringer. Vi giver bl.a. børnene udfordringer i forhold til, hvad de i forvejen kan. Det kan f.eks. være i situationer som øve sig i at få tøj på, i spisesituationer og cykle m.m.

Vi ændrer løbende i vores læringsmiljøer, da vi tilstræber at tage udgangspunkt i de børn, vi har. Vi inddrager børnene, planlægger og skaber miljøer, som de kan gå på opdagelse i. Vi anvender disse forskellige læringsmiljøer: Tegne/maleværksted, sprogrum, dukkekrog, pudrum, konstruktionsrum og motorikrum og de to ny renoverede legepladser. Vi tilbyder børnene aktiviteter i differentierede små grupper i disse miljøer, når vi arbejder med vores pædagogiske læreplan. Det pædagogiske personale har mulighed for at have en mere tæt kontakt til det enkelte barn og mere kendskab til det enkelte barns trivsel og udvikling.

I vuggestuen arbejder vi ud fra en anerkendende og inkluderende tilgang til barnet, hvor vi i praksis arbejder med Marte Meo principperne. Når vi arbejder med Marte Meo, anvender vi video til at observere og analysere omsorgspersonens samspilmønstre, for at sikre at kontakten matcher barnets udvikling og trivselsprocesser. Det pædagogiske personale skal kontinuerligt reflektere over, hvordan vi møder barnet, arbejde med de pædagogiske aktiviteter sammen med børnene, og det gør vi, når vi arbejder med Marte Meo som et redskab i vores pædagogiske praksis.

2.2 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR BØRN MED SÆRLIGE BEHOV

Kommunens fastsatte overordnede læringsmål:

Jf. TOPI (Tidlig opsporing og indsats) arbejder vi ud fra tre grundlæggende værdier:

1. Barnets adfærd ses i den sociale kontekst, hvori barnet indgår. Fokus på barnets ressourcer og ikke dets mangler.
2. Forældrene er aktive samarbejdspartnere. Forældrene er en ressource.
3. Det tværfaglige professionelle samarbejde og de tværfaglige ressourcer vægtes højt. Der skabes fælles begreber og forståelse af hinandens praksis.

I forhold til børn, som viser tegn på mistvivsel, skal analysemodellen anvendes til at undersøge barnets signaler som grundlag for en tidlig indsats.

Dagtilbuddets læringsmål for børn med særlige behov:

I Børnehuset Prinsen arbejder vi med materialet TOPI, som består af forskellige værktøjer, skemaer og procedurer. Ved hjælp af disse redskaber fra TOPI tager vi dermed et medansvar og handler, når der er mistanke om mistrivsel, og inddrager forældrene på et tidligt tidspunkt.

Vi har 6 fokusgruppemøder om året. Et fokusgruppemøde er et møde mellem forældre, kontaktpædagog og tværfaglige personer (psykolog, ressource pædagog og tale/hørekonsulent). Mødet har det formål at forebygge, at evt. mistrivsel og problemer vokser sig store. Målet er sammen at analysere os frem til nogle konkrete nye handlinger, som kan bringe barnet i god trivsel. Vi bruger fokusgruppemøderne til at blive klogere på hvilke tiltag, som er hensigtsmæssige at sætte i værk i forhold til barnet.

For børn med særlige behov, ydes en særlig tilrettelagt pædagogisk indsats i et tæt samarbejde med forældrene og de fagpersoner, det er relevant at inddrage i samarbejdet omkring barn og familie, så barnet kan trives og udvikle sine kompetencer.

2.3 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR METODER OG AKTIVITETER TIL INKLUSION

Dagtilbuddets metoder og aktiviteter til inklusion:

I Børnehuset Prinsen / vuggestuen anvender vi trivselsskemaer tre gange om året, hvor vi vurderer barnets trivsel og tidlig opsporing, så vi tidligt som muligt kan se og opdage børn i en udsat position eller have fokus på børn, der begynder at udvise tegn på mistrivsel, vanskeligheder og børn med eventuelle særlige behov, der gør sig gældende. På baggrund af observationer udarbejdes der en LP analysemodel, og der afholdes fokusgruppemøder med udgangspunkt i barnets trivsel og udvikling i samarbejde med forældrene, og der inddrages PPR og relevante ressource personer, hvor der samarbejdes og udarbejdes en handleplan i forhold til at få lavet en tidlig kvalificeret indsats for barnet.

Tale/hørekonsulenten og psykologen kommer kontinuerligt i institutionen. Fysioterapeut og sundhedsplejerske inviteres til samarbejdet i forskellige sammenhænge. Vi har 6 sprogfokusmøder om året, hvor forældrene bliver inviteret med, hvis der skal laves en fokuseret indsats, samt der er behov for sparring omkring forskellige udfordringer.

I vuggestuen i Prinsen har vi fokus på at vi gennem en positiv dialog, med forældrene og i et tæt samarbejde, med forældrene omkring det enkelte barns trivsel, læring og udvikling. Vores erfaring er, at ved dette særligt tætte samarbejde og den tidlige indsats lykkes det at hjælpe barnet, og forældrene føler sig værdifulde og forstået i samarbejdet.

2.4 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR SPROGINDSATSEN

Kommunens fastsatte overordnede sprogindsats:

I dagtilbud kan sprogvurderingen foretages fra barnet er 2 år og 10 mdr. Ved særlige behov kan dagplejeren udarbejde et TRAS-skema.

Alle 3-årige skal sprogvurderes. Det anbefales, at de 3-årige - når vurderingen viser, at de har behov for en særlig eller fokuseret sprogindsats - revurderes ved en 5-årsscreening. Det er lederens ansvar at udføre sprogvurderingen og sætte en eventuel sprogindsats i værk. Til sprogvurderingen anvendes Rambølls modul, og den foretages af en pædagog i institutionen.

Dagtilbuddets sprogindsats:

I Børnehuset Prinsen og i vuggestuen arbejder vi med vores sproglige miljø, og bevidstheden om at der findes mange sprog, det nonverbale sprog, verbale sprog, skriftsprog, babytegn, kropssprog, billedsprog, musik, drama og dans.

Vi tænker sproget ind i alle vores aktiviteter i vuggestuen, både planlagte og spontane i løbet af dagen f.eks. dialog ved spisning, bleskift, påklædning samtale om fælles oplevelser, barnets undren over ting og italesætte følelser. Den voksne er bevidst om sin rolle ved at benævne egne og barnets initiativer, så barnet får mulighed for at udvide sit ordforråd.

I vuggestuen bruger vi babytegn sammen med børnene.

Der kan foretages en sprogvurdering af barnet, når barnet er 2 år og 10 mdr. af pædagogen, som anvender Rambølls modul. Testen viser i hvert tilfælde, om der er brug for en fokuseret eller særlig indsats. Hvis der vurderes, at barnet har brug en ekstra indsats drøftes det på teammøder, forældrene inddrages og personalet vil kunne hente rådgivning vdr. barnets sproglige udvikling hos tale/høre konsulenten, som er tilknyttet børnehuset. I disse tilfælde vil barnet deltage i en lille gruppe med dialogisk læsning som indsats. Der vil også være mulighed for at få istandsat et sprogfokusgruppemøde, hvor barnets forældre inviteres sammen med pædagogen.

2.5 ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG

Kommunens fastsatte arbejde med overgange:

Det er Byrådets mål, at der er sammenhæng og helhed i børnenes liv. Det gør vi ved at arbejde systematisk med at skabe gode overgange for børn og inddrage forældrene i det arbejde.

I Viborg Kommune ønsker vi, at der opstilles mål for overgange mellem dagpleje og børnehus for at sikre, at alle børn får den bedst mulige overgang fra et dagtilbud til et andet. For at sikre at vigtig viden ikke går tabt i overgangene, har Viborg Kommune udviklet en fælles overgangsmodel og et fælles overgangsskema i forbindelse med TOPI.

Dagtilbuddets arbejde med overgange og sammenhæng:

Det er Viborg Kommunes målsætning, at der skal skabes en rød tråd i barnets liv gennem samarbejde mellem forskellige dagtilbud og skole. For at sikre at alle børn får den bedst mulige overgang fra en institution til en anden, og for at sikre at vigtig viden ikke går tabt i overgangen, er der udviklet en fælles overgangsmodel /et fælles overgangsskema i Viborg.

I vuggestuen anvender vi overgangsmodellen og overgangsskemaet hver gang et barn skifter fra sundhedspleje til dagpleje / vuggestue, fra dagpleje / vuggestue til børnehave. Overgangsmodellen beskriver rammen for, hvordan samarbejdet skal foregå mellem de voksne ved barnets overgang fra et sted til det næste, og skal være med til at sikre, at de kompetencer barnet har opnået og den relevante viden om barnet bringes med ind i den nye sammenhæng.

2.6 METODER OG AKTIVITETER I ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG

Dagtilbuddets metoder og aktiviteter for arbejdet med overgange og sammenhæng:

Ved start i Prinsens vuggestue tilbydes alle børn en opstartssamtale, hvor der tilbydes rundvisning i huset. Der vil blive oplyst om velkomstfolder, børnenettet og hjemmeside. Ved samtalen kan sundhedsplejersken deltage sammen med forældrene og vuggestuepædagogen eller dagplejer/dagplejepædagog, hvis barnet kommer fra dagplejen.

Overgangsskemaet udfyldes i en dialog mellem forældre og vuggestuen / børnehavens pædagogiske personale, og skal være med til at sikre at de kompetencer barnet har opnået, og at den relevante viden om barnet bringes med ind i den nye sammenhæng.

Der tilbydes en samtale ca. 3 måneder efter barnets opstart og ved 2,5 år. Der bliver afholdt overleveringssamtaler ved skift fra vuggestue til børnehave. Derudover kan der afholdes samtaler efter behov.

Inden barnet starter i vuggestuen kan barnet komme på besøg med forældre. Når vuggestuebarnet skal videre i børnehaven afsættes en voksen fra vuggestuen, som går på besøg i børnehaven og deltager i hverdagens rutiner.

Illustration 3

3 PRIORITERING, DOKUMENTATION OG EVALUERING AF ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

3.1 FAKTA OM INSTITUTIONEN

Dagtilbuddets beskrivelse:

Børnehuset Prinsen er en integreret kommunal daginstitution, normeret til 60 børnehavebørn og 36 vuggestuebørn, beliggende i hjertet af Viborg midtby, med byens kulturelle tilbud "lige uden for døren". Bygningsmæssigt bor vi i de gamle nyrenoverede kasernebygninger samt i en separat pavillon, der rummer gruppen af de ældste børnehavebørn.

I Prinsen har vi 3 vuggestueafdelinger med 13 børn på 2 af stuerne og 1 stue med 10 børn samt 3 børnegrupper i børnehaven.

Personalegruppen består af 16 personer: Pædagoger, pædagogiske uddannede assistenter, pædagogmedhjælpere, PAU-studerende og pædagogstuderende som er fordelt på henholdsvis vuggestuegrupperne og børnehavegrupperne. Derudover er der ansat en kost- og ernæringsassistent som er ansvarlig for menuplaner, indkøb og driften i køkkenet samt en ufaglært køkkenmedhjælper, som varetager vores fuldkostordning. Vi er et børnehus, som har en forventning til medarbejderen om faglig udvikling.

Det pædagogiske personale har taget kurser indenfor Marte Meo, den coachende og anerkendende tilgang, krop og bevægelse, vejlederrollen og sprogmoduler.

Personalet har en ansættelse i Børnehuset Prinsen, og er ikke ansat i en bestemt gruppe. Hvis der sker ændringer i børnegruppen eller i huset, kan der derfor godt flyttes rundt på personalet i grupperne. Man kan være tilknyttet en af de 3 vuggestuegrupper eller en af de 3 børnehavegrupper, hvor man har ansvaret for at afholde forældresamtaler og have fokus på børnenes trivsel, læring og udvikling. Vi udnytter personalets faglige kompetencer og forskelligheder til gavn for hele huset.

Samarbejdet i personalegruppen bygger på værdierne: Anerkendelse - Troværdighed - Engagement.

I Børnehuset Prinsen har forældrene valgt den kommunale fuldkostordning. Madordningen har fungeret i vuggestuen i flere år, men er startet op i børnehaven pr. 1. september 2012.

Måltiderne bliver produceret i børnehuset, og der er taget stilling til sundhed og økologi i vores kostpolitik.

3.2 PRIORITERING - LÆREPLANER

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er følgende prioritering af de enkelte læreplanstemaer angivet:

	Fordeling i %
Alsidig personlig udvikling	16,7
Sociale kompetencer	16,7
Sproglig udvikling	16,7
Krop og bevægelse	16,7
Naturen og naturfænomener	16,7
Kulturelle udtryksformer og værdier	16,7

Kommentar

I Børnehuset Prinsen / vuggestuen arbejder vi målrettet med den pædagogiske læreplan, som bruges til at sikre at børnenes trivsel, udvikling og læring er i fokus hele dagen. Vi arbejder ud fra et årshjul med de 6 læreplanstemaer. I to måneder af gangen arbejder vi med et læreplanstema. I løbet af et år har vi gennemarbejdet de 6 læreplanstemaer.

Vi prioriterer alle 6 læreplanstemaer lige højt, da alle aspekter af børns udvikling og læring er tilstede hele dagen; sproget, de fysiske, sociale, emotionelle, kulturelle og intellektuelle relaterer til hinanden og er gensidigt afhængige.

3.3 VÆRKTØJER TIL DOKUMENTATION

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er det angivet, at følgende værktøjer særligt benyttes til dokumentation af arbejdet med læreplanerne:

- Praksisfortællinger
- Foto
- Video
- Iagttagelser/observationer

3.4 METODER TIL EVALUERING

I forbindelse med udarbejdelsen af læreplanerne er det angivet, at der er benyttet følgende metoder til at evaluere arbejdet med læreplanerne:

- FCCERS
- LP
- SMTTE

3.5 DAGTILBUDETS ANVENDELSE AF EVALUERING TIL UDVIKLING AF DEN PÆDAGOGISKE PRAKSIS

I forbindelse med udarbejdelsen af læreplanerne er det angivet, hvordan evalueringer skal anvendes til udvikling af den pædagogiske praksis:

I vuggestuen Prinsen anvender vi pædagogisk dokumentation - det er en måde at synliggøre barnets og pædagogernes arbejde. Det giver pædagogen mulighed for at reflektere over egne handlinger, og giver dermed grundlag for forandring og udvikling i egen pædagogisk praksis fremadrettet. Samtidig giver metoden grundlag for at udvikle nye teorier om barnets læring, erkendelse og socialisering.

Vi arbejder i vuggestuen med forskellige metoder for at opnå en systematisk planlægning og evaluering af det pædagogiske arbejde i forhold til vores læreplan f.eks. Marte Meo, pædagogisk dokumentation, FCCERS, TOPI, LP modellen, SMTTE modellen og praksisfortællinger.

I vores evaluering af læreplanen anvender vi beskrivelse og refleksion ud fra en systemisk model - en SMTTE model, som er bygget op den måde, at der er 5 faktorer: Sammenhæng, mål, tegn, tiltag og evaluering, som indbyrdes er afhængige af hinanden, hvis man ændrer på en af disse faktorer, påvirker det de andre faktorer.

Der arbejdes med disse evalueringsprocesser på teammøder og personalemøder, hvor alle har arbejdet med de enkelte læreplanstemaer og har bidraget til tilrettelægge de pædagogiske aktiviteter på stuerne. På møderne går man i dialog med hinanden og reflektere systematisk ud fra SMTTE modellen, samt anvender FCCERS evalueringerne.

Hvert andet år bliver den pædagogiske læreplan evalueret.

Illustration 4

4 MÅLSÆTNINGER FOR DE ENKELTE LÆREPLANSTEMAER

4.1 ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med alsidig personlig udvikling angivet:

Børn udvikler sig i fællesskab med andre børn og voksne, de får erfaringer med at håndtere følelser som; Omsorg, kærlighed, konkurrence, vrede, glæde og begejstring. Vi skal som børnehus være med til at hjælpe børnene med at udvikle sig og lære færdigheder og kompetencer.

I vuggestuen Prinsen arbejder vi med at skabe et læringsmiljø, hvor vi lægger vægt på at være med til at give børnene de bedste muligheder for at tilegne sig mestringskompetencer.

Vi bruger nærmiljøet og de forskellige arenaer som f.eks. stuen, legepladsen, garderoben, badeværelset osv. hvor vi styrker barnets alsidige personlige udvikling.

Vi benytter sprogkufferter omkring personlig udvikling og bruger de digitale medier (Ipad) til at tage billeder og finde billeder på nettet i forhold til forskellige emner.

Vi arbejder med Marte Meo og de 5 grundprincipper, hvor barnet føler sig set, hørt og forstået i relationen barn/barn og barn/voksen for at styrke barnets alsidige personlige udvikling.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med alsidig personlig udvikling angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Vi skaber mulighed for, at barnet får en god og tryk hverdag, hvor der er plads til barnets personlige udvikling.

Vi skaber mulighed for, at barnet udvikler personlig identitet ved deltagelse i et fællesskab.

Vi skaber mulighed for, at barnet kan indgå i forskellige læringsmiljøer både ude og inde, og at de voksne støtter børnene ud fra deres kompetencer og nærmeste udviklingszone.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: At barnet viser glæde ved at komme i institutionen og viser genkendelighed for hverdagens rutiner.
2. Tegn: At barnet udvikler sig alderssvarende og inviterer til relationer barn/barn og barn/voksen.
3. Tegn: At barnet udviser selvværd, pædagogen ser fremskridt i børnenes udvikling og at børnene har lyst til at lære noget nyt.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med alsidig personlig udvikling angivet:

1. Tiltag: Vi tager udgangspunkt i det enkelte barns behov og gør meget ud af at modtage børn og forældre om morgenen. Derudover har vi en fast og synlig dagsstruktur.
2. Tiltag: Vi skaber rum for sociale aktiviteter, der understøtter skabelsen af tryghed og tillid i relationerne mellem barn/barn og barn/voksen.
3. Tiltag: Vi skaber plads til fordybelse og barnets egne initiativer. Vi har et tæt samarbejde med forældrene omkring barnets udvikling og mestring af kompetencer.

4.2 SOCIALE KOMPETENCER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med sociale kompetencer angivet:

I vuggestuen Prinsen arbejder vi med at indrette og skabe små rum i rummet, hvor barnet har mulighed for at lege uforstyrret i mindre grupper. Vi arbejder med at barnet føler sig trygt og anerkendt, samt bliver støttet i sin følelsesmæssige udvikling igennem hele dagen i form af tilrettelagte forløb, egne erfaringer og oplevelser sammen med andre børn og de voksne omkring barnet. Vi forsøger, at tilrettelægge og skabe rammer for, at børnene kan indgå og danne positive relationer med andre børn, venskaber og fællesskaber, så barnet får lyst til at være en del af dette.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med sociale kompetencer angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Vi giver barnet mulighed for at indgå i leg.

Vi giver barnet mulighed for at indgå i relationer i børnefællesskaber.

Vi skaber mulighed for at barnet udvikler empati og omsorg for andre.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: At barnet tager initiativ - henvender sig til andre børn og indgår i legerelationer.
2. Tegn: At barnet spejler sig i de andre børn, fx et barn drejer rundt, så begynder de andre børn også at dreje rundt.
3. Tegn: At barnet sætter ord på følelser, lytter og aflæser kropssprog fx. barnet afleverer et stykke legetøj, som et andet barn viser interesse for.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med sociale kompetencer angivet:

1. Tiltag: Vi guider barnet i at deltage i og være en del af en leg.
2. Tiltag: Vi skaber tryghed, tillid og støtter barnet i at skabe relationer i mindre grupper, så barnet føler, det hører til.
3. Tiltag: Vi sætter ord på barnets følelser og handlinger og i relationen med hinanden. Vi taler med barnet om, hvordan man er en god ven. Vi guider barnet i at aflæse mimik og kropssprog.

4.3 SPROGLIG UDVIKLING

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med sproglig udvikling angivet:

I vuggestuen Prinsen lægger vi vægt på at skabe et miljø, hvor barnet oplever talesprog, får en sprogforståelse, tal, bogstaver og bøger i børnehøjde. Vi har ophængte billeder som passer til læreplanstemaerne, som vi kan samtale om. Vi lægger vægt på, at barnet oplever at blive anerkendt, hørt og har mulighed for at udtrykke sig frit.

I vuggestuen benytter vi babytegn i form af billeder og tegn samt benytter sprogkufferter fra Legeteket. Når vi arbejder med barnets sproglige udvikling benytter vi også muligheden for at lære nærmiljøet at kende, hvor vi går ture i nærområdet, hvor vi ser på skilte og plakater for at finde bogstaver og tal. Vi benytter vi os af sproghuset og sprogkufferter fra Legeteket i Viborg. Derudover anvender vi dialogisk læsning i små grupper, hit med tæppet, hit med lyden.

Det er af stor betydning, at børnene også får et kendskab til de digitale medier. Vi benytter os af Ipads som en ressource i arbejdet med sproget til at finde rim/remser, musik, sange mm.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med sproglig udvikling angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Vi skaber et stimulerende læringsmiljø, der giver barnet mulighed for at lære sprogets mange udtryksformer.

Vi motiverer barnet til at bruge sproget som et værktøj til kommunikation og samarbejde samt til frit at kunne udtrykke egne følelser, meninger og behov.

Vi giver barnet lyst og motivation til at udvikle og tilegne sig viden om sprogets mange facetter.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: At barnet aktivt eksperimenterer med sproget dvs. at barnet synger, rimer, fortæller, digter samt viser begyndende tegn på at lege rollelege.
2. Tegn: At barnet giver udtryk for egne og andres følelser og handlinger. Barnet viser stigende sprogforståelse samt får et øget ordforråd.
3. Tegn: At barnet forstår og begynder at kunne bruge babytegnene. Vi ser, at barnet i stigende grad formår at aflæse andres kropssprog, fx hvis et barn tager sutten fra et andet barn, som begynder at græde, ser vi at barnet putter sutten tilbage i munden på det grædende barn.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med sproglig udvikling angivet:

1. Tiltag: Vi prioriterer, at opdele os i mindre grupper, hvor vi har dialogisk læsning, synger, øver rim og remser, bruger sprogkufferter, iPads, spiller spil samt leger rollelege. Således vi opnår, at der er nærvær, ro og tryghed for det enkelte barn, til at udfolde sig.
2. Tiltag: Vi hjælper barnet med at italesætte handlinger og følelser i relationer med børn og voksne. Vi benævner ting på forskellige måder, F.eks. bilen kan både være gul, stor eller lille, køre stærkt og sige dyt. Endvidere benævner vi vores handlinger, F.eks. ved bleskift og i spisesituationer.
3. Tiltag: Vi har fokus på 7-8 udvalgte babytegn, som vi bruger sammen med de børn, der endnu ikke har så mange ord. Vi hjælper børnene med at aflæse andres kropssprog.

4.4 KROP OG BEVÆGELSE

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med krop og bevægelse angivet:

Kroppen er grundlæggende det sanseinstrument, barnet møder verden med. Kroppen spiller derfor en stor rolle for barnet, når det skal lære noget nyt. Gennem alle disse sanser bygges fundamentet for barnets erfaring, viden, kommunikation, følelser og sociale processer.

I vuggestuen arbejder vi med at styrke børnenes motoriske udvikling, motoriske færdigheder, udholdenhed, fysik og bevægelighed.

Vi med til at skabe et læringsmiljø, hvor vi indretter stuerne og legepladsen inspirerende for børnene, så der er mulighed for bevægelse og motorisk udfoldelse. Vi benytter os af legepladsen og nærmiljøet udenfor Børnehuset Prinsen. Vi synes, det er vigtigt, at børnene lærer nærmiljøet at kende. Vi bruger og finder kuperet terræn for at øve motorikken, samt benytter kasernehallen en gang om ugen. Vi lægger også vægt på, at barnet har mulighed for stille og fysiske aktiviteter både inde og ude og pauser i løbet af dagen.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med krop og bevægelse angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Vi skaber mulighed for at barnet kan benytte forskellige rum og steder f.eks. kasernehallen og legepladsen for at styrke barnets kropsbevidsthed og bevægelsesmuligheder.

Vi skaber mulighed for at barnet styrkes i den grov og finmotoriske udvikling.

Vi igangsætter forskellige aktiviteter, hvor barnet får mulighed for at udfolde sig med musik og bevægelse.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: At barnet genkender de forskellige rum/steder og udfordrer aktivt deres kroppe.
2. Tegn: At barnet selv tager initiativ til f.eks. Tage tøj af og på, samt at barnet er optaget af finmotoriske aktiviteter.
3. Tegn: At barnet genkender forskellige fagter og sanglege.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med krop og bevægelse angivet:

1. Tiltag: Vi arbejder målrettet på at styrke barnets motorik i de forskellige læringsrum.
2. Tiltag: Vi støtter og guider barnet ud fra barnets kompetencer og ressourcer.
3. Tiltag: Vi igangsætter forskellige bevægelsestiltag f.eks. musik, sang, fagter, dans og sanglege, som vi finder på cd'er, i sangbøger samt på Ipads.

4.5 NATUR OG NATURFÆNOMENER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med naturen og naturfænomener angivet:

Naturoplevelser bidrager både til barnets følelsesmæssige, kognitive og fysiske udvikling. Gennem naturoplevelser får børnene viden om, og danner erfaringer med, hvem de selv er i forhold til deres omverden.

Natur og naturfænomener er mere end en tur i skoven - det er fordybelse, eksperimenter, respekt og kendskab til miljø, erfaringer med årstider og vejr.

I vuggestuen skaber vi mulighed for, at børnene kan opleve, naturen både inden for Børnehuset Prinsens egne rammer samt nærmiljøets rammer. Vi bruger vores legeplads meget i hverdagen, og går på opdagelse i nærområdet for at finde blomster, blade, krible/krable dyr samt mærker de forskellige vejr typer.

Vi taler med børnene, og kigger i bøger sammen med børnene om årstidernes skiften samt plante- og dyreriget.

Vi giver børnene mulighed for at komme udendørs, hvor de kan mærke årstidernes skiften, se og føle dyr og planter med egne hænder og anvender Ipads til at søge information omkring emnerne sammen med børnene.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med natur og naturfænomener angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Vi giver børnene mulighed for oplevelser i naturen.

Vi giver børnene viden og kendskab til naturen og naturfænomener, såsom de fire årstider, plante- og dyreriget.

Vi lærer børnene at udforske naturen med alle sanser og derved opleve glæden ved at være i naturen.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: At vi ser barnet er nysgerrig og optaget af naturen og naturfænomener.
2. Tegn: At barnet taler om naturen og naturfænomener samt bruger naturens rammer i forbindelse med leg og kreativitet.
3. Tegn: At barnet udviser glæde og begejstring, når de opholder sig i naturen, i måden de leger på og udforsker naturen på egen hånd.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med natur og naturfænomener angivet:

1. Tiltag: Vi lader barnet udforske naturen i forskellige kontekster på legepladsen, på ture ud af huset og i nærmiljøet, således at børnene oplever naturen fra forskellige vinkler.
2. Tiltag: Vi forsøger at inspirere barnets interesse for natur og naturfænomener i og med der bliver talt herom, kigget i børnelitteratur og ligeledes benyttes vores iPads.
3. Tiltag: Vi giver barnet mulighed for at udforske og udtrykke sig inden for naturens rammer i forbindelse med: ugentlige gåture, gå på opdagelse i krat og buske, indsamle dyr og planter som udforskes på nært hold samt anvende naturens materialer kreativt. Vi anvender iPads til at søge informationer omkring emnerne sammen med børnene.

4.6 KULTURELLE UDTRYKSFORMER OG VÆRDIER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med kulturelle udtryksformer og værdier angivet:

Kultur med børn er, når børn og voksne i fællesskab producerer kultur gennem brug af forskellige kulturteknikker eller kulturelle udtryksformer. Jo flere kulturelle møder og oplevelser, jo bredere og mere nuanceret bliver børns opfattelse af verden, dem selv og andre. Vi er en del af den danske kultur med integrering af den, der omgiver os.

I vuggestuen arbejder vi med at skabe et læringsmiljø, hvor barnet har mulighed for at deltage i arrangementer i og uden for børnehuset f.eks. i form af besøg på biblioteket, se teaterforestillinger, se udstillinger nede i byen.

Vi benytter børnehusets forskellige rum, hvor barnet får kendskab til forskellige materialer, kan benytte bøger, billeder og legetøj, hvor barnet kan udvikle sin fantasi og kreativitet og bruge sin kreativitet i sin hverdag.

Det er af stor betydning, at børn har kendskab til de digitale medier. Således finder vi at iPads er en ressource i arbejdet med kulturelle udtryksformer og værdier.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med kulturelle udtryksformer og værdier angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Vi giver barnet mulighed for at opleve kunst og kultur.

Vi giver barnet kendskab til, at menneskers sprog, vaner og levevilkår kan være forskellige.

Vi giver børnene mulighed for at udtrykke sig æstetisk og kunstnerisk.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: At barnet er nysgerrigt og deltager aktivt i højtidernes traditioner.
2. Tegn: At barnet fortæller om sig selv og deres familie samt udvikler egne lege og måder at udtrykke sig på.
3. Tegn: At barnet udviser glæde og begejstring ved at udtrykke sig kunstnerisk, både gennem brug af tegne/male redskaber samt ved brug af kroppen.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med kulturelle udtryksformer og værdier angivet:

1. Tiltag: Vi lader barnet deltage i de danske traditioner samt kunstneriske arrangementer og udflugter til kulturelle tilbud i nærmiljøet.
2. Tiltag: Vi sørger for at barnet får adgang til digitale medier, børnelitteratur, der omhandler forskellige kulturer, musik, billeder samt legetøj, der viser mennesker med anden etnisk baggrund.
3. Tiltag: Vi giver barnet mulighed for frit og personligt at kunne udtrykke sig kunstnerisk med pensler, maling, tegne, klippe, klistre samt dans og drama. Produkterne bliver udstillet og vist frem.

Illustration 5

5 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ SOM EN INTEGRERET DEL AF DET PÆDAGOGISKE ARBEJDE

5.1 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er arbejdet med børnemiljøet beskrevet med følgende ord:

Dagtilbuddets beskrivelse:

I Børnehuset Prinsen /vuggestuen tænker vi børnemiljøet ind i relation og med udgangspunkt i vores pædagogiske læreplan og de 6 læreplanstemaer, når vi inddrager og tilrettelægger det pædagogiske arbejde i forhold til børnemiljøet. Vi inddrager børneperspektivet, og tager hensyn til børnenes forskellige interesser, alder og deres nærmeste udviklingszone, det er faktorer, som er med til at fremme børns læring, trivsel og udvikling.

I vuggestuen er vi opmærksomme på det fysiske, psykiske og æstetiske miljø som tilsammen udgør børnemiljøet. Vi inddrager og tilrettelægger børnemiljøet, således at børnene får mulighed for at udforske de forskellige læringsrum både inde, ude, på legepladsen og i vores motorikrum. Vi diskutere løbende, hvordan vi kan forbedre læringsmiljøerne.

Det fysiske børnemiljø i vuggestuen Prinsen handler om vores fysiske rammer indendørs og udendørs, herunder forhold som indretning og materialevalg. Vi har indrettet vuggestuen således, at vi på vores stuer kan imødekomme børnegruppens specifikke behov. Børnehusets legepladser er også steder, hvor børnene vil kunne udvikle sig på alle planer. Her bliver børnene udfordret på hver deres måde med nærværende voksne, der følger børnenes egne initiativer.

Det æstetiske børnemiljø i vuggestuen har indflydelse på, hvordan omgivelserne påvirker børnene i dagligdagen. Et motiverende æstetisk miljø gør det muligt for børnene at give børnene positive og udfordrende sanseoplevelser og kendetegnes også ved, at det er børnenes værker, der udstilles, ligesom billeddokumentationer af processerne gør det. Det bliver præsenteret på en flot og iøjnefaldende måde, så andre får lyst til at gå hen og kigge på det og blive inspireret.

Det psykiske børnemiljø handler om, hvordan børnene trives med hinanden og de voksne, i et fællesskab, i en relation, i et venskab og om børnene føler sig trygge. Hermed forstås vores pædagogik, samværsformer og rutiner. Vi har valgt, at arbejde efter Marte Meo metoden som er anerkendende og inkluderende, og som sikrer at barnets personlighed udvikles gennem et udviklingsstøttende samspil.

I vuggestuen inddrager vi og tilrettelægger børnemiljøet, således at børnene får mulighed for at udforske de forskellige læringsrum i nærmiljøet både inde, ude, på legepladsen og i kasernehallen. Derudover får børnene for kulturelle oplevelser, krop og bevægelse, at gå på opdagelse i naturen og gennem disse ting vil børnenes sprog, sociale kompetencer og personlig udvikling styrkes.

Derudover vægter vi, at skabe, tryghed, forudsigelighed og genkendelighed for børnene igennem hele dagen. Børnene har faste pladser, når vi spiser frokost. De sidder så vidt, det er muligt sammen med den samme voksne hver dag. Samtidig tager vi også hensyn og lytter til barnets individuelle behov og relationer i løbet af dagen.

5.2 ARBEJDET MED BØRNEMILJØVURDERINGER

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er anvendelsen af børnemiljøvurderinger til at skabe inkluderende læringsmiljøer beskrevet med følgende ord:

Dagtilbuddets beskrivelse:

I Børnehuset Prinsens vuggestue ser vi børnemiljøet som en integreret del af arbejdet med den pædagogiske læreplan. Børnemiljø og læreplan beriger hinanden d.v.s. vi inddrager børneperspektivet, når vi tilrettelægger, evaluerer læreplanstemaerne og FECERS. Derudover anvender vi TOPI skemaerne 3 gange om året samt overgangsskemaerne.

I vuggestuen laver det pædagogiske personale observationer, iagttagelser, analysere, reflektere, kommunikere og evaluere, samtidig med at der også bruges metoden Marte Meo til at inddrage og indfange børneperspektivet, hvor metoden bygger på principperne for udviklingsstøttende kommunikation mellem pædagog og barn, hvor der er fokus på barnets følelser og initiativer.

At følge barnets initiativ

Positiv bekræfte

At sætte ord på initiativerne

Turtagning

Positiv ledelse

Vi forsøger kontinuerligt, at vurdere børnemiljøet ud fra et børneperspektiv ved at give børnene medbestemmelse på indholdet i deres hverdag, og deres stemmer tages alvorligt og gives værdi. Vi tager hensyn til børnenes alder og modenhed samt gruppesammensætning.

Vi har valgt, at bruge nogle spørgeskemaer i forhold til at tilrettelægge de bedste rammer for børnenes trivsel, læring og udvikling, så vi tilgodeser flere forskellige behov hos børnene.

Børnemiljøet skabes af den gensidige påvirkning, der finder sted mellem børnene og omgivelserne. Det er vores fysiske, psykiske og æstetiske forhold, der er med til at udgøre børnemiljøet, og kan derfor ikke ses som isolerede enheder.

6 AFSLUTNING

Du har nu siddet og læst Børnehuset Prinsens / vuggestuens pædagogiske læreplan, som er en del af dagtilbudsloven, som er med til at sikre, at børnenes trivsel, udvikling og læring er i fokus. Vi håber, det har givet dig som læser et indblik i, hvordan vi i praksis arbejder med den pædagogiske læreplan i vuggestuen. Vi bruger den som et til redskab til planlægning, refleksion, evaluering og til udvikling af kvaliteten i de læringsmiljøer, vi tilbyder børnene i vores børnehus.

Vi er et børnehus i udvikling og ønsker at have fokus på, hvordan vi bedst muligt kan arbejde med vores kerneopgave: Sammen understøtter vi børnenes trivsel og læring. Derfor er vi hele tiden bevidste om at udvikle, reflektere og evaluere på den pædagogiske praksis og udvikle vores pædagogiske faglighed, og skabe de bedste rammer for børnene.

Derfor vil vi den kommende periode fra den 1. januar 2017 - 31. december 2018 have følgende opmærksomheds og udviklingspunkter i Børnehuset Prinsen / vuggestuen.

- Fortsat understøtte vores børnesyn med Marte Meo metoden med videoklip og analyse
- Fokus på systematik omkring pædagogisk dokumentation og evaluering.
- Fokus på systematik og synliggøre børnemiljøerne, når der arbejdes med projekter samt metoder så vi sikre at børneperspektivet bliver inddraget.
- At få implementeret dialogmodellen og analysemodellen sammen med forældrene, når vi har børn i gule og røde positioner.

Hvis du ønsker yderligere information omkring Børnehuset Prinsen kan du gå ind på vores hjemmeside: <http://prinsen.viborg.dk>. Her kan du bl.a. finde vores adresse mm og åbningstider.

Hjernen&Hjertet

Hjernen&Hjertet er et IT-system, som Rambøll har udviklet til at understøtte arbejdet med udvikling og dokumentation af kvalitet i dagtilbud.

Systemet hedder "Hjernen&Hjertet", fordi det forener den logisk-rationelle "hjerneaktivitet" det er at måle og dokumentere kvalitet, med den "hjerteraktivitet", det er at levere kvalitet i samværet med vores fælles børn.

Hjernen&Hjertet samler oplysninger fra de pædagogiske læreplaner, oplysninger til pædagogisk tilsyn, "Dialogprofiler" til brug i forbindelse med forældresamtalerne og andre oplysninger om den pædagogiske kvalitet.

Oplysninger fra alle disse forskellige dokumentationsopgaver, suppleret med kommunale nøgletal gør det muligt gennem Hjernen&Hjertet at give alle et bedre overblik over kvaliteten i det pædagogiske arbejde.

Du kan læse mere om Hjernen&Hjertet på hjemmesiden: **www.hjernenhjertet.dk**